

Identifying structural barriers to Iranian women's recreational sports based on the developed PESTLE+M framework

Elahe Saadatifard

Ph.D., Sport Management, Sport Sciences Research Institute, Tehran, Iran

Elham Fasanghari*

Assistant Professor, Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, Hakim Sabzevari University, Sabzevar, Iran

Abstract

This research aimed to identify structural barriers to Iranian women's recreational sports based on the developed PESTLE+M framework. This research is exploratory research of a qualitative nature and analyzed data with a thematic analysis approach. The community of participants in this research consisted of specialists and experts with scientific and practical expertise in recreational and women's sports. Many people in the community were interviewed using purposive sampling and the snowball technique. Data was collected through in-depth and semi-structured interviews with 24 experts using purposive sampling and the snowball technique. The data from the interviews were coded in the thematic analysis process based on the Brown and Clark method. In the initial stage, 213 codes were identified, and after review and integration, 96 sub-themes were categorized into 7 main themes based on the PESTLE+M model. The results of the study showed that the main theme of politics contributed to "21 sub-themes", economy "13 sub-themes", society "14 sub-themes", technology "10 sub-themes", environment "17 sub-themes", law "10 sub-themes", and media "11 sub-themes". This study shows that identifying and removing structural barriers in women's recreational sports requires a comprehensive and multidimensional approach. It is suggested that policymakers and managers help develop women's recreational sports by forming interdisciplinary working groups, creating new supportive laws, developing infrastructure, and promoting the role of the media in changing social attitudes.

* Corresponding Author: e.fasanghari@hsu.ac.ir

How to Cite: Saadatifard, E. & Fasanghari, E. (2025). Identifying structural barriers to Iranian women's recreational sports based on the developed PESTLE+M framework. *New Approaches in Sports Mmanagement*, 13(50), 148-182

1. Introduction

Recreational sports play a crucial role in enhancing individuals' physical and mental health, social integration, and overall well-being. Women's participation in recreational sports is particularly important due to its direct impact on their health, family dynamics, and broader societal roles. However, various structural barriers limit Iranian women's engagement in such activities, leading to lower participation rates and reduced benefits for individuals and communities. These barriers stem from a combination of political, economic, social, technological, environmental, legal, and media-related factors. Understanding and addressing these obstacles is essential for promoting gender equity in sports and fostering an inclusive and active society. This study aims to identify and analyze these barriers using the developed PESTLE+M framework, which expands the traditional PESTLE model by incorporating media as a significant factor influencing women's sports participation. By applying this comprehensive framework, the research provides a holistic perspective on the key challenges preventing Iranian women from fully engaging in recreational sports.

2. Methodology

This study adopts an exploratory and qualitative research design, employing thematic analysis to examine structural barriers. The research sample includes experts and professionals in women's and recreational sports, selected through purposive and snowball sampling techniques. Data were collected via in-depth and semi-structured interviews with 24 experts who have significant experience in sports management, policymaking, and women's sports advocacy. Thematic analysis was conducted using the Braun and Clarke method, involving systematic coding of interview transcripts and iterative refinement of thematic categories. Initially, 213 codes were identified, representing diverse insights into structural barriers. Through successive stages of review and synthesis, these codes were refined and categorized into 96 sub-themes across seven main themes in the PESTLE+M model. The analysis provided a nuanced understanding of the complex interplay between various structural barriers and their impact on women's recreational sports participation.

3. Results

Findings reveal that the structural barriers in Iranian women's recreational sports fall under seven key dimensions:

- **Political barriers (21 sub-themes):** Lack of policy support, inadequate government initiatives, political interference, insufficient female representation in decision-making, and bureaucratic obstacles that hinder progressive reforms in women's sports policies.
- **Economic barriers (13 sub-themes):** Limited financial support, high participation costs, inadequate sports infrastructure, insufficient private sector investment, and unequal allocation of resources between men's and women's sports programs.

- **Social barriers (14 sub-themes):** Gender stereotypes, lack of family and social encouragement, cultural restrictions, societal norms discouraging women's active participation in sports, and limited access to female sports trainers who can provide appropriate guidance and mentorship.
- **Technological barriers (10 sub-themes):** Limited access to modern sports technologies, inadequate digital education on health and fitness, lack of smart sports facilities for women, and insufficient development of digital platforms that promote awareness and accessibility to recreational sports.
- **Environmental barriers (17 sub-themes):** Poor urban planning, lack of safe and accessible sports venues, environmental pollution negatively impacting outdoor activities, security concerns in public sports spaces, and insufficient investment in community-based recreational facilities for women.
- **Legal barriers (10 sub-themes):** Inadequate legal protections for female athletes, restrictive regulations preventing equal opportunities, lack of policies promoting women's sports development, legal ambiguities hindering participation, and weak enforcement of gender-inclusive policies in sports institutions.
- **Media barriers (11 sub-themes):** Underrepresentation of women in sports media, gender-biased narratives reinforcing stereotypes, lack of media campaigns promoting women's recreational sports, insufficient coverage of female athletes, and the negative influence of social media in shaping public perceptions of women's sports.

4. Conclusion

The findings highlight the need for a comprehensive and multi-dimensional approach to overcome these barriers. Policymakers and sports managers should establish interdisciplinary task forces, introduce supportive legislation, invest in infrastructure development, and leverage media to shift societal perceptions toward women's participation in recreational sports. Strategies such as increasing funding for women's sports programs, creating gender-sensitive policies, developing safe and accessible sports facilities, and promoting positive media representation can play a transformative role in breaking down these structural barriers. Addressing these challenges through targeted policies and strategic interventions can significantly enhance women's participation in recreational sports and promote gender equity in Iran's sports sector. Furthermore, encouraging community engagement, fostering public-private partnerships, and leveraging digital technology can provide sustainable solutions to women's persistent obstacles in accessing recreational sports opportunities.

Keywords: PESTLE+M model, structural barriers, thematic analysis, Women's recreational sports.

JEL Classification: Z28

Ethical Considerations

Compliance with ethical guidelines: This research adhered to ethical standards in participant recruitment, data handling, and ensuring the confidentiality of all respondents. Informed consent was obtained from all participants before data collection.

Authors' contribution: All authors contributed equally to research design, data collection, analysis, and manuscript preparation. Specific roles included conducting interviews, performing data analysis, and drafting various manuscript sections.

Conflict of interest: The authors declare no conflict of interest and affirm that there were no financial or personal relationships influencing the research outcomes.

انجمن علمی مدیریت ورزشی ایران

--- رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی ---

دوره ۱۳، شماره ۵۰، پاییز ۱۴۰۴، ۱۴۸-۱۸۲

ntsmj2.issma.ir

<https://doi.org/10.22034/ntsmj.2025.2037236.1087>

مقاله پژوهشی

دریافت: ۱۴۰۳/۵/۱۰

بازنگری: ۱۴۰۳/۸/۲

پذیرش: ۱۴۰۳/۱۲/۱۷

انتشار: ۱۴۰۴/۸/۲۷

شناسایی موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران بر مبنای چارچوب توسعه یافته PESTLE+M

الهه سعادت‌نی فرد دکتری مدیریت ورزشی، پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی، تهران، ایران

الهام فسنگری * استادیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشگاه حکیم سبزواری، سبزوار، ایران

چکیده

این پژوهش با هدف شناسایی موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران بر مبنای چارچوب توسعه یافته PESTLE+M انجام شد. این پژوهش از نوع پژوهش‌های اکتشافی و دارای ماهیت کیفی است و با رویکرد تحلیل تماتیک به تحلیل داده‌ها پرداخته است. جامعه مشارکت‌کنندگان این پژوهش را کلیه افراد متخصص و خبره که در زمینه ورزش‌های تفریحی و ورزش زنان تخصص علمی و عملی داشتند، تشکیل دادند. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و تکنیک گلوله برفی با تعدادی از افراد جامعه، مصاحبه انجام شد. جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه‌های عمیق و نیمه‌ساختارمند با ۲۴ نفر از خبرگان و استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و تکنیک گلوله برفی انجام شد. داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها در فرآیند تحلیل تماتیک براساس شیوه براون و کلارک، کدگذاری شدند. در مرحله اولیه ۲۱۳ کد شناسایی گردید که پس از بازبینی و تلفیق، ۹۶ مضمون فرعی در قالب ۷ مضمون اصلی براساس الگوی PESTLE+M دسته‌بندی شدند. نتایج پژوهش نشان داد سهم مضمون اصلی سیاسی «۲۱ مضمون فرعی»، اقتصادی «۱۳ مضمون فرعی»، اجتماعی «۱۴ مضمون فرعی»، تکنولوژی «۱۰ مضمون فرعی»، محیطی «۱۷ مضمون فرعی»، قانونی «۱۰ مضمون فرعی» و رسانه «۱۱ مضمون فرعی» بود. این مطالعه نشان می‌دهد که شناسایی و رفع موانع ساختاری در ورزش تفریحی زنان، نیازمند رویکردی جامع و چندبعدی است. پیشنهاد می‌شود سیاستگذاران و مدیران با تشکیل کارگروه‌های بین‌بخشی، تدوین قوانین حمایتی جدید، توسعه زیرساخت‌ها، و ارتقای نقش رسانه‌ها در تغییر نگرش‌های اجتماعی، به توسعه ورزش تفریحی زنان کمک کنند.

کلیدواژه‌ها: تحلیل تماتیک، مدل PESTLE+M، موانع ساختاری، ورزش تفریحی زنان

طبقه‌بندی JEL: Z28

* نویسنده مسئول: e.fasanghari@hsu.ac.ir

مقدمه

ورزش تفریحی به عنوان یک فعالیت اجتماعی و فرهنگی، نقشی فراتر از بهبود سلامت جسمانی و روانی افراد ایفا می کند و می تواند به تقویت روابط اجتماعی و ارتقای کیفیت زندگی افراد کمک کند. این نوع ورزش به افراد فرصت می دهد تا با شرکت در فعالیت هایی متنوع، از مزایای سلامتی و نشاط بهره مند شوند و هم زمان مهارت های بین فردی خود را تقویت کنند. در بسیاری از جوامع، ورزش تفریحی به کاهش استرس، افزایش اعتماد به نفس و کاهش رفتارهای ضد اجتماعی منجر شده و عاملی مهم در توسعه پایدار به شمار می رود (Mull, et al., 2005; Ross & Gray, 2010). با توجه به نقش محوری زنان در خانواده و تأثیرات آن ها بر نسل های آینده، سلامت و شادابی زنان به عنوان رکن اصلی جامعه، از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

مطالعات نشان داده که افزایش فعالیت های ورزشی زنان، به طور مستقیم به کاهش هزینه های درمانی و ارتقای سلامت عمومی جامعه منجر می شود (مرکز پژوهش های شورای اسلامی، ۱۳۸۲). از معضلات جدی بی تحرکی در زمینه سلامت جسمانی زنان می توان به اضافه وزن و چاقی، بیماری های قلبی و عروقی، دیابت، سرطان پستان، اختلالات مرتبط با یائسگی و پوکی استخوان و در زمینه سلامت روانی زنان به افزایش استرس، اضطراب و افزایش افسردگی و... اشاره کرد. این معضلات، نه تنها موجب کاهش طول عمر می شود بلکه پیامدهای منفی متعددی را برای جامعه به دنبال دارد (Aggarwal, 2017; Aslam, et al., 2018).

ورزش تفریحی زنان، فراتر از صرفاً یک فعالیت بدنی، تأثیرات چندجانبه ای بر ابعاد مختلف زندگی فردی و اجتماعی، به ویژه در زمینه خانواده و تربیت فرزندان دارد. مشارکت زنان در این عرصه، نه تنها به بهبود سلامت جسمانی آنان منجر می شود بلکه روابط خانوادگی را تقویت کرده و ارزش های مثبتی را به کودکان منتقل می کند. این تعامل، نگرش کودکان نسبت به ورزش و به طور کلی رشد آن ها را شکل می دهد. به عبارت دیگر، خانواده هایی که ورزش را در اولویت قرار می دهند، محیطی را فراهم می کنند که در آن کودکان مهارت هایی نظیر کار تیمی، انضباط و مهارت های اجتماعی را می آموزند که برای موفقیت های آتی آن ها حیاتی است (Atwood, et al., 2023). مطالعات نشان داده اند که مشارکت زنان در

ورزش‌های تفریحی اغلب منجر به افزایش تعامل مادر و کودک، افزایش روابط صمیمی و ترویج فعالیت‌های مشترک می‌شود (Knoester & Fields, 2020)، این تعاملات، سرمایه فرهنگی خانواده را غنی‌تر ساخته و بر آرزوهای آینده کودکان نیز تأثیر بسزایی دارد به گونه‌ای که کودکان خانواده‌های فعال در ورزش، بیشتر احتمال دارد که به دنبال حرفه‌های ورزشی نخبه باشند (Ramadhan, et al., 2022).

علاوه بر تأثیرات خانوادگی، ورزش‌های تفریحی نقش مهمی در شناسایی و پرورش استعدادها و ورزشی ایفا می‌کند و به عنوان بستری پایه برای ورزش‌های قهرمانی عمل می‌نماید. این نوع ورزش‌ها با افزایش مشارکت جامعه، بهبود آمادگی جسمانی و فراهم کردن محیطی ساختاریافته برای توسعه مهارت‌ها، به ارتقای سلامت جامعه و کشف ورزشکاران بالقوه کمک می‌کنند (Jackson & Searl, 1985). برنامه‌های تفریحی که به منظور جذب طیف وسیعی از افراد طراحی شده‌اند، می‌توانند منجر به شناسایی استعدادها و پرورش شوند؛ همانطور که در رویدادهای مختلف ورزشی در سراسر جهان مشاهده می‌شود (Jackson & Henderson, 1995). این برنامه‌ها با فراهم کردن ساختاری مناسب، به توسعه مهارت‌های حرکتی و ویژگی‌های فیزیکی لازم برای ورزش‌های رقابتی کمک می‌کنند (Jackson & Scott, 2005) و انتقال تدریجی از ورزش تفریحی به ورزش رقابتی، امکان شناسایی افراد با استعدادها و پرورش آنها به ورزشکاران حرفه‌ای را فراهم می‌سازد (Ramadhan, et al., 2022).

با وجود فواید انکارناپذیر ورزش، موانع متعددی در مسیر مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی و بدنی به عنوان یک رفتار اجتماعی وجود دارد. این محدودیت‌ها که در زمره محدودیت‌های اوقات فراغت طبقه‌بندی می‌شوند، نقش تعیین‌کننده‌ای در میزان تمایل و گرایش زنان به ورزش دارد (Jackson & Searl, 1985). جکسون محدودیت‌ها را به عنوان مجموعه‌ای از دلایل برای انجام ندادن یک رفتار خاص تعریف می‌کند. براساس نظریه محدودیت، می‌توان اولویت‌های افراد در انتخاب فعالیت‌های اوقات فراغت و همچنین تغییرات این اولویت‌ها در طول زمان و بین گروه‌های مختلف جمعیتی را تبیین کرد (Jackson & Henderson, 1995; Jackson & Scott, 2005). در تحلیل میزان مشارکت افراد در فعالیت‌های بدنی عوامل فردی، عوامل اجتماعی، عوامل اقتصادی، عوامل محیطی و عوامل فرهنگی مؤثرند (Avalos-Ramos, et al, 2024; Cho & Kim, 2019). در کشور

ما، با وجود ویژگی‌های فرهنگی و مذهبی خاص، ورزش زنان با چالش‌های متعددی مواجه بوده و همچنان نیازمند توسعه و حمایت بیشتری است. با وجود دستاوردهای اخیر در ورزش زنان و ارتقای سطح مشارکت جامعه، هنوز موانع ساختاری بسیاری در مسیر ورزش تفریحی زنان وجود دارد. این موانع نه تنها محدود به مسائل زیرساختی و اقتصادی هستند بلکه عوامل فرهنگی و اجتماعی نیز نقش عمده‌ای در محدود کردن دسترسی زنان به ورزش ایفا می‌کنند. تحقیقات در زمینه موانع پیش روی مشارکت ورزشی زنان در جوامع مختلف به شکل چشم‌گیری گسترش یافته و بر اهمیت درک دقیق این موانع تأکید دارد. نتایج تحقیق اصغر و همکاران^۱ (۲۰۲۴) که به تحلیل نظرات زنان می‌پردازد، نشان می‌دهد که نداشتن زمان کافی به دلیل مسئولیت‌های خانوادگی و باورهای فرهنگی مرتبط با نقش‌های جنسیتی، از مهم‌ترین موانع مشارکت زنان لاهور پاکستان در ورزش‌های تفریحی بوده است. در تحقیق چاروی و استرادو^۲ (۲۰۲۴) که موانع ساختاری مشارکت زنان در ورزش‌های اجتماعی در غنا بررسی شده، نشان می‌دهد که چگونه اجرای ناکافی سیاست‌های جنسیتی و هنجارهای فرهنگی جامعه، دسترسی و فرصت‌های پیش‌روی زنان را محدود کرده و نهایتاً منجر به کاهش حضور زنان شده است. داس و همکاران^۳ (۲۰۲۳) موانع اقتصادی، فقدان زیرساخت‌های ورزشی، فرصت‌های شغلی محدود، شکاف دانش و موانع فرهنگی اجتماعی را به عنوان موانع ساختاری کلیدی مشارکت زنان هندی در ورزش‌های تفریحی شناسایی کردند. هی و همکاران^۴ (۲۰۲۴) در تحقیق خود باورهای سنتی جنسیتی، سوگیری جنسیتی و کلیشه‌ها را به عنوان موانع ساختاری مشارکت زنان در ورزش‌های اوقات فراغت بررسی کرده و نیاز به اصلاحات آموزشی و سیاست‌های فراگیر برای ارتقای مشارکت زنان در ورزش‌های اوقات فراغت را به‌طور مؤثر برجسته می‌کند. الگیلانی و همکاران^۵ (۲۰۱۱)، کمبود وقت، عدم دسترسی آسان و مناسب نبودن اماکن ورزشی را به عنوان موانع پیش‌روی مشارکت دانشجویان دانشگاه المنصوره مصر گزارش کرده‌اند.

---

۱. Asghar, A., et al.

۲. Charway, D. & Strandbu, Å.

۳. Das, D., et al.

۴. He, Y., et al

۵. El Gilany, A.-H., et al

در ایران نیز تعدادی از پژوهش‌ها به بررسی عوامل توسعه ورزش زنان و یا موانع مشارکت ورزشی زنان پرداخته‌اند اما اغلب فاقد چارچوب ساختاریافته و جامع بوده‌اند. به‌عنوان مثال، تحقیق ریواده و همکاران^۱ (۱۴۰۱) به ضرورت بهبود باورهای اجتماعی و اجرای طرح‌های انگیزشی برای توسعه ورزش زنان پرداخته است. تحقیق مرادی کمره و همکاران (۱۴۰۰) با استفاده از مدل سه‌شاخگی، به طراحی مدل انگیزه مشارکت ورزشی زنان پرداخت. عوامل ساختاری به ترتیب اولویت شامل ابعاد خدمات ورزشی، امکانات ورزشی، رویدادهای ورزشی و بازاریابی ورزشی بود. ابعاد عوامل زمینه‌ای شامل جوامع ورزشی، فرهنگ ورزشی، نقش‌های ورزشی، علوم ورزشی و کارکردهای ورزشی و عوامل رفتاری شامل دانش ورزشی فرد، رفتار ورزشی فرد و نگرش ورزشی فرد شد. تحقیق اسکندرناژاد و همکاران (۱۴۰۰) اصلی‌ترین مانع پیش‌روی ورزش زنان در میان بانوان شهرستان تبریز، موانع ساختاری و موانع فردی و در میان بانوان روستایی مشکلات بین‌فردی بوده است. فرزانه و همکاران (۲۰۲۱)، موانع اقتصادی، شخصی، اجتماعی، فرهنگی و خانوادگی را به‌عنوان موانع مشارکت زنان روستایی و شهری ایرانی در فعالیتهای ورزشی شناسایی کردند.

یافته‌های تحقیقات مختلف مؤید این مطلب است که ورزش تفریحی نیازمند تدوین سیاست‌ها و برنامه‌هایی است که بتواند این موانع را شناسایی و مرتفع کرده و فرصت‌های برابر ورزشی برای تمامی اقشار و سنین مختلف زنان را فراهم کند. شناسایی موانع ساختاری، گامی اساسی در جهت برنامه‌ریزی و مداخلات هدفمند برای توسعه ورزش تفریحی زنان است. سیاستگذاران، مدیران و فعالان این حوزه می‌توانند با درک عمیق از این موانع، راهکارهای مؤثر و پایدار برای عبور از این چالش‌ها و شکوفایی ورزش تفریحی زنان در ایران بیابند. مدل PESTLE که به تحلیل عوامل سیاسی^۱، اقتصادی^۲، اجتماعی^۳، فناوری^۴،

---

۱. Rivadeh, F., et al.

۲. Politics

۳. Economics

۴. Social

۵. Technology

زیست‌محیطی^۱ و قانونی^۲ می‌پردازد، چارچوبی جامع برای تحلیل این موانع است (Christodoulou & Cullinane, 2019). با این حال، در این پژوهش به دلیل اهمیت رسانه و نقش پررنگی که در شکل‌دهی نگرش‌های اجتماعی و ترویج الگوهای مثبت رفتاری دارد (Dhiman, 2023; Singh, et al., 2022; Wulandari, 2023)، این مؤلفه به‌طور جداگانه در نظر گرفته می‌شود. رسانه‌ها به‌عنوان ابزاری مؤثر در کاهش موانع مشارکت ورزشی زنان نیز شناخته می‌شوند زیرا رسانه‌ها می‌توانند با تغییر نگرش‌های اجتماعی، تقویت الگوهای مثبت ورزشی و ارائه اطلاعات مفید، زنان را به شرکت در فعالیت‌های ورزشی ترغیب کنند (Martindale, 2020; Rowe & Silva, 2023; Poonam & Sharma, 2024). همچنین، رسانه‌ها از طریق ایجاد فرصت‌های جدید و برجسته‌سازی مزایای ورزش تفریحی، نقش مهمی در ترویج فعالیت‌های ورزشی دارند (Alrabieci, 2024; Rowe & Silva, 2023; Poonam & Sharma, 2024). این مؤلفه همچنین امکان تحلیل جامع‌تر و ارائه راهکارهای مبتنی بر شواهد برای توسعه ورزش تفریحی زنان را فراهم می‌کند. بنابراین در این پژوهش مؤلفه رسانه (M) به این مدل افزوده شده و مدل PESTLE+M معرفی می‌شود.

اگرچه تحقیقات پیشین به بررسی عوامل مؤثر بر مشارکت ورزشی زنان در ایران پرداخته‌اند، این مطالعات عمدتاً بر روی جوامع خاص (مثلاً زنان تبریز یا زنان روستایی) یا عوامل منفرد تمرکز داشته‌اند در حالی که یافته‌های این تحقیقات ارزشمند و قابل توجه هستند و به نوعی می‌توان آن‌ها را در دسته‌بندی‌های مدل PESTLE قرار داد. پژوهش حاضر با استفاده از چارچوب PESTLE+M به دنبال ارائه تحلیلی جامع‌تر، ساختاریافته‌تر و کلان‌تر از موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان در سطح ملی است. بنابراین با استفاده از این مدل تحلیل جامع‌تری از شرایط موجود به دست می‌آید که می‌تواند به تدوین سیاست‌های هدفمندتر و اجرای برنامه‌های مؤثرتر منجر شود. به علاوه، افزودن بُعد رسانه به این مدل، به‌طور خاص به بررسی نقش رسانه‌ها در شکل‌دهی به نگرش‌های اجتماعی، دسترسی به اطلاعات، ترویج الگوهای ورزشی و حمایت مالی از ورزش زنان می‌پردازد که در تحقیقات قبلی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. بنابراین پژوهشگران این تحقیق با هدف توسعه

---

۱. Environment

۲. Legal

ورزش تفریحی زنان و همچنین بررسی موانع پیش‌روی ورزش تفریحی زنان به دنبال پاسخ به این سؤال برآمدند که موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان در ایران چه هستند؟

روش

این پژوهش از نوع پژوهش‌های اکتشافی و دارای ماهیت کیفی بود و با استفاده از رویکرد تحلیل تماتیک یا موضوعی انجام گرفته است. در مرحله اول پژوهش از طریق مطالعه پیشینه تحقیق و جمع‌آوری اطلاعات کتابخانه‌ای، فهرست مقدماتی موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان شناسایی شد. فهرست مقدماتی به‌عنوان سؤالات مصاحبه و ابزار اولیه جمع‌آوری داده‌ها مدنظر قرار گرفت. سپس راهنمای مصاحبه تدوین و محققین قبل از انجام مصاحبه، راهنمای مصاحبه را برای هر یک از خبرگان ارسال کردند. در مرحله بعد مصاحبه عمیق و نیمه‌ساختارمند با ۲۴ نفر از نخبگان آگاه از موضوع پژوهش تا حد رسیدن به اشباع نظری انجام شد. در پایان با استفاده از تحلیل کیفی به تلخیص، دسته‌بندی و نتیجه‌گیری از یافته‌ها بر مبنای مدل PESTEL پرداخته و فهرست نهایی موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان استخراج شد. جامعه مشارکت‌کنندگان این پژوهش را کلیه افراد متخصص و خبره که در زمینه ورزش‌های تفریحی و ورزش زنان تخصص علمی و عملی داشتند، تشکیل دادند که شامل اعضای هیئت علمی و پژوهشگرانی که در این زمینه تحقیق و پژوهش داشتند، مدیران، مسئولان و کارشناسان حوزه ورزش زنان و مربیان و ورزشکارانی که در باشگاه‌های ورزشی، رویدادهای تفریحی یا فعالیت‌های مشابه شرکت داشتند، بود. با استفاده از روش نمونه‌گیری هدفمند و تکنیک گلوله برفی با تعدادی از افراد جامعه، مصاحبه انجام شد. مدت زمان مصاحبه‌ها متفاوت و میانگین زمان مصاحبه‌ها ۴۵ دقیقه و مکان مصاحبه در محل مورد توافق مصاحبه‌شونده و پژوهشگر بود. پس از انجام مصاحبه، تجزیه و تحلیل یافته‌ها صورت گرفت؛ به این صورت که پس از اجرا و ویرایش مصاحبه‌ها نظرات مختلف، در گروه‌های مفهومی یکسان، کدگذاری و طبقه‌بندی و سپس به‌صورت کیفی تحلیل شدند. مراحل تحلیل و کدگذاری براساس شیوه براون و کلارک^۱ انجام و در پایان فهرست نهایی موانع ساختاری

---

۱. Braun, V. & Clarke, V.

ورزش تفریحی زنان استخراج شد. در تحلیل تماتیک داده‌های حاصل از مصاحبه با خبرگان کدگذاری شدند. در مرحله کدگذاری اولیه، حدود ۲۱۳ کد شناسایی شد که شامل تمام جزئیات و نکات کلیدی استخراج شده بود. این کدها در فرآیند تحلیل و بازبینی، ترکیب و تلفیق شدند و در نهایت به ۹۶ مضمون فرعی دسته‌بندی شدند. این مفاهیم در مرحله آخر، جهت انسجام بیشتر و تحلیل و تفسیر بهتر در قالب ۷ مضمون اصلی کدگذاری شدند.

یافته‌ها

مشارکت کنندگان پژوهش شامل ۲۴ نفر از خبرگان حوزه ورزش زنان و ورزش تفریحی بود. ویژگی‌های جمعیت‌شناختی این گروه نشان می‌دهد که ۵۴/۱۷٪ از آنان را زنان و ۴۵/۸۳٪ را مردان تشکیل می‌دهند. میانگین سن خبرگان ۴۲ سال بود و تمامی آن‌ها دارای تحصیلات تکمیلی (۴۱/۶۷٪ کارشناسی ارشد و ۵۸/۳۳٪ دکتری) بودند. مشارکت کنندگان در سه گروه علمی (حدود ۴۱/۶۷٪)، اجرایی (۳۷/۵٪) و عملیاتی (۲۰/۸۳٪) توزیع شده بودند.

در فرآیند کدگذاری مصاحبه‌های انجام شده، در مجموع تعداد ۹۶ مضمون فرعی به‌عنوان موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان شناسایی گردید که با توجه به نزدیکی موضوعی و مفهومی در ۷ طبقه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، تکنولوژیک، محیطی، قانونی و رسانه‌ای دسته‌بندی شدند. جداول ۱ تا ۷ فرآیند کدگذاری مضمون‌های اصلی سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، تکنولوژیک، محیطی، قانونی و رسانه‌ای^۱ را نشان می‌دهد. نتایج حاصل از کدگذاری‌ها در جدول ۱ نشان می‌دهد، ۲۱ مضمون فرعی سیاسی در رابطه با موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران شناسایی شدند.

جدول ۱. عوامل سیاسی موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران

مضمون اصلی	مضمون فرعی	
سیاسی	عدم‌توجه و حمایت کافی از سوی سیاستمداران و مقامات دولتی به توسعه ورزش زنان	استفاده محدود از مدیریت زنان در سطح کلان
	محدود بودن سیاست‌ها و برنامه‌های مؤثر برای ترویج و حمایت از فعالیت‌های ورزشی و تفریحی زنان	عدم‌توجه کافی به تدوین، اجرا و پایش نظام ارزیابی عملکرد مناسب در ورزش کشور
	عدم‌توجه کافی از سوی بخش‌های سیاسی برای تغییرات اجتماعی مثبت نسبت به ورزش زنان	فضای مردسالارانه حاکم بر مدیریت ورزشی
	تداخل‌ها و تضادهای سیاستی مختل‌کننده مسیر توسعه ورزش زنان	کمبود نیروی انسانی لازم در بخش ورزش تفریحی
	کمبود برنامه‌های کارآمد برای توسعه ورزش زنان در سطح ملی و منطقه‌ای	مدیریت جزیره‌ای فعالیت‌های ورزشی سازمان‌ها و نهادهای مختلف کشور
	تحریم‌ها و محدودیت‌های سیاسی برای برگزاری رقابت‌ها و فعالیت‌های ورزشی زنان	تعامل کم سازمان‌ها، نهادها و ارگان‌های مختلف کشور
	عدم‌توجه کافی به نیازها و مطالبات زنان در برنامه‌های سیاسی مربوط به ورزش	عدم‌توجه کافی به برنامه‌ریزی برای حضور بخش خصوصی در ورزش تفریحی
	بی‌توجهی و نادیده گرفتن مسائل زنان در سیاست‌های ورزشی و تفریحی	عدم‌توجه کافی به عملیاتی کردن نتایج تحقیقات علمی در عرصه اجرایی ورزش کشور
	عدم‌مشارکت کافی زنان در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با ورزش در سطح سیاسی	مسائل و مشکلات سیاسی کشور در سطح بین‌الملل
	محدودیت‌ها و تعارضات بین قوانین و مقررات سیاسی	مسائل و مشکلات سیاسی کشورهای اسلامی سیاسی‌بازی در امور ورزشی

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل از کدگذاری‌ها در جدول ۲ نشان می‌دهد، ۱۳ مضمون فرعی اقتصادی در رابطه با موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران شناسایی شدند.

جدول ۲. عوامل اقتصادی موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران

مضمون اصلی	مضمون فرعی	
عوامل اقتصادی	عدم حمایت مالی و کمبود اعتبارات و بودجه برای توسعه برنامه‌های ورزشی زنان	کاهش بودجه‌ها و منابع مالی مخصوص برای ترویج ورزش و تفریح بانوان
	کمبود منابع مالی برای ایجاد و توسعه تجهیزات ورزشی مناسب برای زنان	تفکیک نکردن بودجه‌های ورزشی برای زنان و مردان و نداشتن تخصیص مالی مجزا برای برنامه‌های ورزشی زنان
	هزینه‌های بالا برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی و تفریحی	عدم حمایت مالی کافی از ورزش‌های تفریحی و سرگرمی زنان توسط سازمان‌های ورزشی و نهادهای مرتبط
	عدم دسترسی به تسهیلات ورزشی با هزینه مناسب برای زنان در برخی مناطق	عدم توجه کافی به برنامه‌های بازاریابی ورزش زنان با هدف کسب درآمد برای ورزش تفریحی زنان
	نبود امکانات و تسهیلات ورزشی متناسب با نیازهای زنان در برخی مناطق روستایی	عدم توجه کافی به جذب حامی مالی برای ورزش زنان
	کمبود زیرساخت‌ها و امکانات ورزشی مخصوص به زنان در مراکز تفریحی و ورزشی	مسائل و مشکلات اقتصادی حاکم بر کشور
		مشکلات اقتصادی خانوارها

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل از کدگذاری‌ها در جدول ۳ نشان می‌دهد، ۱۴ مضمون فرعی اجتماعی در رابطه با موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران شناسایی شدند.

جدول ۳. عوامل اجتماعی موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران

مضمون اصلی	مضمون فرعی	
عوامل اجتماعی	نگرش‌های فرهنگی منفی و غیرصحيح نسبت به نقش زنان در جامعه، ورزش و تفریح	کمبود انگیزه و اعتمادبه‌نفس در بین زنان برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی و تفریحی
	انتظارات فرهنگی و اجتماعی نسبت به نقش زنان در خانواده و جامعه	ایجاد محدودیت در انتخاب ورزش مورد علاقه از سوی خانواده و جامعه

مضمون اصلی	مضمون فرعی
کمبود حمایت و تشویق از سوی خانواده و جامعه برای فعالیت‌های ورزشی زنان	مشارکت پایین خانواده‌ها در فعالیت‌های ورزشی و تفریحی
تضییع پتانسیل‌ها و استعداد‌های ورزشی زنان به دلیل تبعیض‌های جنسیتی	حمایت کم مدارس و دانشگاه از فعالیت‌های ورزشی دختران
عدم تشویق و پشتیبانی اجتماعی کم از سوی همکاران و دیگران برای شرکت زنان در فعالیت‌های ورزشی	کمبود آموزش فراگیر اجتماعی در زمینه ورزش در راستای ارتقای سطح آگاهی عمومی
کمبود فضاهای ورزشی - اجتماعی، سازگار با انتظارات فرهنگی و اجتماعی زنان و تقویت‌کننده تعاملات گروهی آن‌ها	کلیشه‌های جنسیتی و فرهنگی حاکم در مناطق مختلف کشور
عدم دسترسی آسان به مربیان متخصص در زمینه ورزش و تفریح برای زنان	نبود طیف متنوع مکفی از ورزش‌های تفریحی متناسب با سطح درآمدی و موقعیت اجتماعی افراد، متناسب با سطح توانایی‌های فردی مختلف و متناسب با هر سن و سال

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل از کدگذاری‌ها در جدول ۴ نشان می‌دهد، ۱۰ مضمون فرعی تکنولوژیک در رابطه با موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران شناسایی شدند.

جدول ۴. عوامل تکنولوژیک موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران

مضمون اصلی	مضمون فرعی
عوامل تکنولوژیک	کمبود دسترسی به تجهیزات و تکنولوژی‌های ورزشی مناسب برای زنان.
	کمبود فضای مناسب جهت استفاده از تکنولوژی در فعالیت‌های ورزشی زنان.
	ناتوانی در استفاده از بعضی تکنولوژی‌های مدرن جهت پیشرفت و توسعه ورزش زنان.
	عدم دسترسی آسان به بسترهای آموزشی و تفریحی آنلاین برای زنان.
کمبود آموزش‌های تکنولوژیک مرتبط با ورزش و تفریح برای زنان.	محدودیت‌های فنی در استفاده از تجهیزات ورزشی مبتنی بر تکنولوژی برای زنان.

عدم دسترسی به ابزارها و تجهیزات ورزشی
محدودیت سرعت اینترنت و فیلترینگ در
هوشمند برای زنان در برخی مناطق.
کشور

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل از کدگذاری‌ها در جدول ۵ نشان می‌دهد، ۱۶ مضمون فرعی محیطی در رابطه با موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران شناسایی شدند.

جدول ۵. عوامل محیطی موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران

مضمون اصلی	مضمون فرعی	
موانع ساختاری	محدودیت‌های محیطی مانند کمبود تسهیلات ورزشی برای زنان در برخی مناطق	کمبود انگیزه برای استفاده از فضاهای ورزشی در طبیعت برای زنان
	کمبود فضاهای سبز و فضاهای ورزشی مناسب برای زنان در شهرها	عدم تناسب محیط با تفکرات و تمایلات مذهبی مختلف در برخی مناطق
	کمبود فضاهای مرتبط با طبیعت جهت فعالیت‌های ورزشی در محیط‌های خارج از شهر	عدم توجه کافی به توسعه و ترویج ورزش‌های سازگار با محیط زیست
	تأثیر منفی آلودگی هوا و آلودگی محیط زیست بر سلامت ورزشی زنان	کمبود برنامه‌ریزی‌های ورزشی متناسب با موقعیت محلی مناطق مختلف
	کمبود تسهیلات محیطی مناسب برای انجام ورزش و تفریح بانوان در مناطق روستایی	عدم تناسب کافی توزیع اماکن و تجهیزات ورزشی با شرایط محلی
	محدودیت‌های مربوط به ایمنی و امنیت در فضاهای ورزشی عمومی برای زنان	عدم وجود امکانات ورزشی کافی و استاندارد در مدارس و دانشگاه‌ها
	کمبود تسهیلات مرتبط با ورزش و تفریح برای زنان متناسب با ویژگی‌های مختلف اقلیمی و محیط جغرافیایی	عدم توزیع متوازن اماکن و تجهیزات ورزشی میان مردان و زنان
	مشکلات مرتبط با انتقال و دسترسی به فضاهای ورزشی برای زنان	عدم توسعه کافی فضاهای ورزشی استاندارد در مدارس و دانشگاه‌ها

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل از کدگذاری‌ها در جدول ۶ نشان می‌دهد، ۱۰ مضمون فرعی قانونی در رابطه با موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران شناسایی شدند.

جدول ۶. عوامل قانونی موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران

مضمون اصلی	مضمون فرعی	
عوامل قانونی	کمبود حمایت قانونی برای ترویج و حمایت از ورزش زنان.	تضاد در قوانین مربوط به ترویج و حمایت از ورزش زنان که ممکن است موجب ابهام و عدم توسعه مؤثر این حوزه شود.
	کمبود قوانین و مقررات مرتبط با حقوق ورزشی و امکانات و تسهیلات ورزشی برای زنان.	کمبود حمایت قانونی برای تشویق زنان به شرکت در ورزش و تفریح.
	وجود قوانین و مقرراتی که ممکن است مانع شرکت زنان در فعالیت‌های ورزشی و تفریحی شوند.	کمبود قوانین و مقررات مرتبط با ایمنی و حقوق ورزش زنان.
	عدم اجرای مؤثر قوانین مربوط به حقوق ورزش زنان در عمل.	کمبود قوانین محافظتی برای جلوگیری از تبعیض جنسیتی در زمینه ورزش و تفریح.
	محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های قانونی برای شرکت زنان در برخی ورزش‌ها و فعالیت‌های ورزشی.	عدم ایجاد قوانین و مقررات منطقه‌ای و ملی جهت ترویج و حمایت از ورزش زنان در ایران

مأخذ: یافته‌های پژوهش

نتایج حاصل از کدگذاری‌ها در جدول ۷ نشان می‌دهد، ۱۱ مضمون فرعی رسانه‌ای در رابطه با موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران شناسایی شدند.

جدول ۷. عوامل رسانه‌ای موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران

مضمون اصلی	مضمون فرعی	
عوامل رسانه‌ای	تأثیرات منفی رسانه‌ها بر تصویر ورزش زنان و ترویج فرهنگ ورزشی	استفاده از تصاویر زنان بیشتر برای تجارت و تبلیغات و کمتر برای ترویج فعالیت‌های ورزشی و تفریحی
	نمایش بسیار محدود و ترویج کم ورزش‌های زنان در رسانه‌های معتبر و محبوب	توجه ضعیف به سیستم اطلاع‌رسانی مناسب و قوی در حوزه ورزش زنان
	کمبود حضور و حمایت رسانه‌ای برای ترویج ورزش و تفریح بانوان	عدم توجه کافی رسانه ملی برای فرهنگ‌سازی عمومی

عدم توجه رسانه‌ها به داستان‌ها و دیدگاه‌های موفق زنان ورزشکار و ترویج این الگوها به جامعه	تعامل و ارتباط کم بین سازمان‌های ورزشی و رسانه
عدم‌نمایش تنوع در ورزش‌ها و فعالیت‌های تفریحی زنان در رسانه‌ها	عدم‌توجه کافی به محتواهای ورزشی مناسب در برنامه‌های کودک و نوجوان
کمبود برنامه‌های تحلیلی مختص ورزش زنان	

مأخذ: یافته‌های پژوهش

شکل ۱. مدل طراحی شده موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران

مأخذ: یافته‌های پژوهش

با توجه به نتایج بالا، مطابق با شکل ۱، موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران براساس مدل PESTEL+M شامل مضمون اصلی‌های سیاسی (P)، اقتصادی (E)، اجتماعی و فرهنگی (S)، فناوری (T)، زیست‌محیطی (E)، قانونی (L) و رسانه (M) طراحی شد.

بحث و نتیجه‌گیری

موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان در ایران موضوعی پیچیده و چندبعدی است که نیازمند تحلیل دقیق و جامع است. در این پژوهش، با استفاده از مدل PESTLE+M، به بررسی و تحلیل عوامل مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، تکنولوژیک، محیطی، قانونی و رسانه‌ای پرداخته شد. هر یک از این عوامل به تنهایی و در تعامل با یکدیگر، می‌توانند تأثیرات عمیقی بر مشارکت و توسعه ورزش تفریحی زنان داشته باشند. هدف از این بخش، بررسی دقیق هر یک از این عوامل و شناسایی چالش‌ها و موانع موجود است تا بتوان با ارائه راهکارهای مناسب، به بهبود وضعیت ورزش تفریحی زنان در ایران کمک کرد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که رفع این موانع نیازمند همکاری و تعامل همه‌جانبه از سوی نهادهای مختلف دولتی، خصوصی و اجتماعی است.

تحلیل موانع سیاسی نشان می‌دهد که یکی از اصلی‌ترین مشکلات در توسعه ورزش تفریحی زنان در ایران، عدم توجه و حمایت کافی از سوی سیاستمداران و مقامات دولتی است. این بی‌توجهی منجر به محدود بودن سیاست‌ها و برنامه‌های مؤثر برای ترویج و حمایت از فعالیت‌های ورزشی زنان شده است. علاوه بر این، بخش‌های سیاسی به تغییرات اجتماعی مثبت نسبت به ورزش زنان اهمیت کافی نمی‌دهند که این امر به نوبه خود باعث عدم تدوین برنامه‌های کارآمد در سطح ملی و منطقه‌ای شده است. تداخل‌ها و تضادهای سیاستی نیز به عنوان یکی از موانع مهم، مسیر توسعه ورزش زنان را مختل می‌کنند. تحریم‌ها و محدودیت‌های سیاسی نیز برگزاری رقابت‌ها و فعالیت‌های ورزشی زنان را محدود کرده و انگیزه‌ها را کاهش می‌دهد. عدم توجه به نیازها و مطالبات زنان در برنامه‌های سیاسی، به همراه بی‌توجهی به مسائل خاص زنان در سیاست‌های ورزشی و تفریحی، مشارکت آنان را در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با ورزش محدود کرده است. فضای مردسالارانه حاکم بر مدیریت ورزشی و استفاده محدود از زنان در سطح کلان مدیریتی نیز از جمله مشکلاتی هستند که به طور جدی بر توسعه ورزش زنان تأثیر می‌گذارند. این عوامل نشان می‌دهند که برای بهبود وضعیت ورزش تفریحی زنان در ایران، نیاز به تغییر نگرش‌های سیاسی، تدوین سیاست‌های جامع و هدفمند و افزایش مشارکت زنان در فرآیندهای تصمیم‌گیری است. مداخله سیاست در تحقیق جین و همکاران^۱ (۲۰۲۲) سیاست‌ها و رویکردها به عنوان یک مانع مهم در توسعه

---

۱. Jin, P., et al.

فوتبال زنان در کره جنوبی شناسایی شد و بر اهمیت یک رویکرد جامع که شامل سیاست‌های مؤثر، حمایت‌های نهادی و ساختارهای مناسب برای توسعه پایدار فوتبال زنان در کره جنوبی است، تأکید داشت. در تحقیقات فراهانی و همکاران (۱۳۹۹) و کارگر و همکاران (۱۴۰۱) بر نقش عوامل سیاسی بر ورزش زنان اشاره شده است. این در حالی است که سلیمی و همکاران (۱۴۰۰) و فراهانی و همکاران (۱۳۹۹)، عوامل مدیریتی را مؤثر بر ورزش زنان شناسایی کردند. در تحقیق موفق و همکاران (۱۴۰۱)، به بی‌توجهی به سیاست‌گذاری کلان در توسعه ورزش بانوان اشاره شده است.

بررسی **موانع اقتصادی** نشان می‌دهد که یکی از بزرگترین چالش‌ها برای توسعه ورزش تفریحی زنان در ایران، کمبود منابع مالی و اعتبارات لازم است. عدم حمایت مالی کافی از سوی دولت و سایر نهادهای مرتبط باعث شده تا برنامه‌های ورزشی زنان به‌طور مناسب توسعه نیابد. این کمبود منابع مالی منجر به عدم تأمین تجهیزات و تسهیلات ورزشی مناسب برای زنان شده و در نتیجه، دسترسی زنان به امکانات ورزشی با کیفیت و هزینه مناسب، به‌ویژه در مناطق روستایی و کم‌برخوردار، محدود شده است. هزینه‌های بالای شرکت در فعالیت‌های ورزشی و تفریحی نیز یکی دیگر از موانع مهم است که بسیاری از زنان را از شرکت در این فعالیت‌ها بازمی‌دارد. علاوه بر این، کاهش بودجه‌ها و منابع مالی مخصوص برای ترویج ورزش بانوان و تفکیک نشدن بودجه‌های ورزشی برای زنان و مردان، موجب شده تا تخصیص مالی مجزایی برای برنامه‌های ورزشی زنان در نظر گرفته نشود. عدم توجه کافی به برنامه‌های بازاریابی ورزش زنان و جذب حامی مالی نیز به‌عنوان یک مانع اقتصادی مطرح است که می‌تواند به درآمدزایی و پایداری برنامه‌های ورزشی زنان کمک کند. در نهایت، مشکلات اقتصادی کشور و خانوارها نیز تأثیر مستقیمی بر توانایی زنان برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی دارد زیرا در شرایط اقتصادی دشوار، اولویت‌های مالی خانوارها به سمت نیازهای اساسی‌تر سوق پیدا می‌کند و ورزش به‌عنوان یک فعالیت غیرضروری تلقی می‌شود. هم‌راستا با این نتایج، دیگر تحقیقات از جمله ایم^۱ و همکاران (۲۰۱۵)، فراهانی و همکاران (۱۳۹۹)، فرزانه و همکاران^۲ (۲۰۲۱)، بابایی و صالحی (۱۳۹۹)

۱. Eime, R. M., et al

۲. Farzaneh, S., et al

و داس و همکاران (۲۰۲۳) به نقش موانع اقتصادی-اجتماعی در مشارکت ورزشی زنان اشاره داشتند. نتایج تحقیق نوروژی و همکاران (۱۳۹۷) حاکی از آن بود که رابطه معنی‌داری بین میزان درآمد و طبقه اقتصادی با انگیزه مشارکت ورزشی زنان وجود دارد.

در تحلیل **موانع اجتماعی**، به نظر می‌رسد که نگرش‌های فرهنگی منفی و غیر صحیح نسبت به نقش زنان در جامعه و ورزش، یکی از اصلی‌ترین موانع توسعه ورزش تفریحی زنان در ایران است. انتظارات فرهنگی و اجتماعی از نقش زنان در خانواده و جامعه باعث شده تا بسیاری از زنان نتوانند به‌طور آزادانه در فعالیتهای ورزشی شرکت کنند. کمبود حمایت و تشویق از سوی خانواده و جامعه نیز به این مشکل دامن زده است. تبعیض‌های جنسیتی موجود در جامعه باعث تضییع پتانسیل‌ها و استعدادهای ورزشی زنان شده و عدم تشویق اجتماعی از سوی همکاران و دیگران نیز نقش مهمی در کاهش مشارکت زنان در ورزش دارد. نبود فضاهای مناسب برای ورزش زنان در برخی مناطق، و عدم دسترسی آسان به مربیان متخصص نیز از جمله موانع مهم دیگر هستند. علاوه بر این، کمبود انگیزه و اعتماد به نفس در بین زنان برای شرکت در فعالیتهای ورزشی و تفریحی و محدودیت‌هایی که از سوی خانواده و جامعه در انتخاب ورزش مورد علاقه آنان ایجاد می‌شود، از دیگر عوامل محدودکننده به شمار می‌روند. مشارکت پایین خانواده‌ها در فعالیتهای ورزشی، حمایت کم مدارس و دانشگاه‌ها از ورزش دختران و کمبود آموزش‌های اجتماعی در زمینه ورزش نیز مشکلاتی هستند که باید به آنها توجه شود. کلیشه‌های جنسیتی و فرهنگی حاکم و نبود تنوع کافی در ورزش‌های تفریحی متناسب با نیازها و توانایی‌های مختلف زنان نیز موانعی هستند که برای رفع آنها نیاز به برنامه‌ریزی جامع و تغییر نگرش‌های اجتماعی است. تحلیل عوامل اجتماعی نشان می‌دهد که برای توسعه ورزش تفریحی زنان در ایران، نیاز به تغییر نگرش‌های فرهنگی و اجتماعی، افزایش حمایت‌های خانوادگی و اجتماعی، و ایجاد فضاها و امکانات ورزشی مناسب است. توجه به آموزش و ارتقای سطح آگاهی عمومی در زمینه اهمیت ورزش برای زنان و رفع کلیشه‌های جنسیتی نیز از اقدامات ضروری برای بهبود وضعیت ورزش زنان در کشور است. در تحقیقات مختلف اثر منفی مسائل فرهنگی-اجتماعی بر مشارکت ورزشی زنان در طول زمان تأیید شده است. نداشتن زمان کافی به دلیل مسئولیت‌های خانوادگی و باورهای فرهنگی مرتبط با نقش‌های جنسیتی از موانع شناسایی شده در تحقیق اصغر و

همکاران (۲۰۲۴) بود. در تحقیق غلامپور و همکاران (۱۳۹۹) نبود سرمایه اجتماعی، رفتار مطلوب اجتماعی و حمایت اجتماعی بر تمایل زنان جوان به ورزش همگانی تأثیرگذار بود. آناز و مک دوئل^۱ (۲۰۱۳) نیز در بررسی موانع محدودکننده زنان شهری نیجریه‌ای جهت شرکت در فعالیت‌های ورزش تفریحی، موانع فرهنگی را به‌عنوان یکی از موانع پیش‌روی ورزش تفریحی زنان معرفی کردند. اثر کلیشه‌های اجتماعی مانند نژاد، طبقه، مذهب، مشخصات بدنی و جنسیت بر مشارکت ورزشی در تحقیق اسچمالز و همکاران^۲ (۲۰۰۸) تأیید شد. آجورلو و همکاران (۱۴۰۰)، مشارکت ورزشی زنان را از موارد مهم فعالیت در عرصه اجتماعی دانسته که از این طریق زنان قادرند به جایگاه خویش در جامعه دست یافته و از دیدگاه مردسالاری و تبعیض جنسیتی در حوزه ورزش بکاهند. در تحقیق موفق و همکاران (۱۴۰۱)، به غالب بودن فرهنگ مردسالاری در جامعه، نبود اعتمادپذیری در جامعه به توانمندی بانوان اشاره شده است. اجرای ناکافی سیاست‌های جنسیتی و هنجارهای فرهنگی جامعه که منجر به محدودیت در دسترسی و فرصت‌های پیش‌روی زنان شده از دلایل کاهش حضور زنان غنایی در تحقیق چاروی و استرادو (۲۰۲۴) معرفی شده است. در تحقیق هی و همکاران (۲۰۲۴) باورهای سنتی جنسیتی و کلیشه‌های جنسیتی را به عنوان موانع ساختاری مشارکت زنان در ورزش‌های اوقات فراغت گزارش کرده‌اند.

تحلیل موانع تکنولوژیک نشان می‌دهد که یکی از مشکلات اصلی در توسعه ورزش تفریحی زنان در ایران، کمبود دسترسی به تجهیزات و تکنولوژی‌های ورزشی مناسب است. این کمبود به‌طور مستقیم بر کیفیت و کارایی فعالیت‌های ورزشی زنان تأثیر می‌گذارد. ناتوانی در استفاده از تکنولوژی‌های مدرن و به‌روز نیز مانعی جدی برای پیشرفت و توسعه ورزش زنان محسوب می‌شود. علاوه بر این، عدم دسترسی آسان به بسترهای آموزشی و تفریحی آنلاین، به‌خصوص در مناطق کمتر توسعه‌یافته، فرصت‌های آموزشی و تفریحی زنان را محدود کرده است. کمبود آموزش‌های مرتبط با تکنولوژی‌های ورزشی نیز باعث شده تا بسیاری از زنان از فواید و کاربردهای این تکنولوژی‌ها بی‌اطلاع باشند. در برخی مناطق، زنان به ابزارها و تجهیزات ورزشی هوشمند دسترسی ندارند و همچنین فضاهای مناسبی برای

۱. Anaza, E., & McDowell, J.

۲. Schmalz, D.L., et al.

استفاده از تکنولوژی در فعالیت‌های ورزشی وجود ندارد. مشکلات فنی و نرم‌افزاری نیز در استفاده از برنامه‌ها و ابزارهای ورزشی تکنولوژیک برای زنان وجود دارد که این موضوع بهره‌وری را کاهش می‌دهد. محدودیت‌های فنی در استفاده از تجهیزات ورزشی مبتنی بر تکنولوژی و مشکلات مربوط به سرعت اینترنت و فیلترینگ در کشور نیز از دیگر موانع مهم به شمار می‌روند. این مسائل نشان می‌دهد که برای بهبود و توسعه ورزش تفریحی زنان، نیاز به بهبود زیرساخت‌های تکنولوژیک، افزایش دسترسی به تجهیزات مدرن و ارائه آموزش‌های مرتبط با تکنولوژی‌های ورزشی است. در تحقیق دالینگا و همکاران^۱ (۲۰۱۸) و نامونگولا^۲ (۲۰۲۱)، به نقش مؤثر اپلیکیشن‌های فعالیت بدنی در ایجاد انگیزش در کاربران و حفظ سبک زندگی فعال و سالم اشاره دارند. در تحقیق فریدنیا و همکاران (۱۴۰۲) بیان شد که ادغام تمرینات ورزشی با گیمیفیکیشن در کلاس‌های ورزشی کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان تهران، به‌طور معنی‌داری بر انگیزه، موفقیت، آمادگی ایجاد شده، تخلیه انرژی و گروه‌گرایی تأثیر مثبتی داشته است. موانع تکنولوژیکی در تحقیق پوترا و همکاران^۳ (۲۰۲۴)، به‌عنوان یک چالش جهانی در یادگیری ورزشی شناسایی شده که می‌تواند مانعی برای مشارکت ورزشی تلقی شود.

در تحلیل **موانع محیطی**، یکی از مشکلات عمده در توسعه ورزش تفریحی زنان در ایران، کمبود تسهیلات ورزشی مناسب برای زنان در برخی مناطق است. کمبود فضاهای سبز و ورزشی در شهرها و نیز نبود فضاهای مرتبط با طبیعت جهت انجام فعالیت‌های ورزشی خارج از شهر، به‌شدت بر امکان انجام فعالیت‌های ورزشی زنان تأثیر منفی می‌گذارد. آلودگی هوا و محیط زیست نیز علاوه بر اثرات منفی بر سلامت عمومی، انگیزه زنان را برای شرکت در فعالیت‌های ورزشی کاهش می‌دهد. در مناطق روستایی، کمبود تسهیلات محیطی مناسب برای ورزش و تفریح بانوان، یکی از موانع مهم است. مشکلات مربوط به ایمنی و امنیت در فضاهای ورزشی عمومی نیز از عوامل دیگری است که باعث محدود شدن فعالیت‌های ورزشی زنان می‌شود. تسهیلات مرتبط با ورزش و تفریح نیز باید متناسب با

---

۱. Dallinga, J., et al.

۲. Numanoglu, E.

۳. Putra, C.A., et al.

ویژگی‌های اقلیمی و محیط جغرافیایی مناطق مختلف باشد تا زنان بتوانند از آنها به بهترین نحو استفاده کنند. کمبود فضاهای ورزشی مناسب برای زنان با معلولیت و مشکلات مرتبط با انتقال و دسترسی به این فضاها نیز از دیگر چالش‌های مهم به شمار می‌روند. همچنین، عدم تناسب محیط‌های ورزشی با تفکرات و تمایلات مذهبی مختلف در برخی مناطق و کمبود برنامه‌ریزی‌های ورزشی متناسب با موقعیت محلی، توزیع نامتوازن اماکن و تجهیزات ورزشی میان مردان و زنان، و عدم توسعه کافی فضاهای ورزشی استاندارد در مدارس و دانشگاه‌ها از دیگر موانع مهم هستند که باید به آنها توجه شود. تحلیل عوامل محیطی نشان می‌دهد که برای توسعه ورزش تفریحی زنان در ایران، نیاز به بهبود زیرساخت‌های محیطی و ایجاد تسهیلات ورزشی مناسب است. افزایش فضاهای سبز و ورزشی در شهرها، توسعه فضاهای مرتبط با طبیعت برای انجام فعالیت‌های ورزشی و کاهش آلودگی محیط زیست می‌تواند تأثیر مثبتی بر مشارکت زنان در ورزش داشته باشد. همچنین، تأمین ایمنی و امنیت در فضاهای ورزشی عمومی، فراهم کردن تسهیلات ورزشی متناسب با ویژگی‌های اقلیمی و محیط جغرافیایی مناطق مختلف و توجه به نیازهای زنان با معلولیت از اقدامات ضروری است. توزیع متوازن اماکن و تجهیزات ورزشی میان مردان و زنان و توسعه فضاهای ورزشی استاندارد در مدارس و دانشگاه‌ها نیز می‌تواند به بهبود وضعیت ورزش تفریحی زنان کمک کند. همراستا با نتایج این تحقیق سلیمی و همکاران (۱۴۰۰)، سعادت‌فرد و فسق‌نری (۱۴۰۳) و محمدزاده و همکاران (۱۳۹۹) بر اهمیت عوامل امکاناتی در میزان مشارکت ورزشی زنان اشاره داشته و الگیلانی (۲۰۱۱)، فراهانی و همکاران (۱۳۹۹) و داس و همکاران (۲۰۲۳) موانع زیرساختی و اماکن ورزشی را مؤثر در مشارکت زنان عنوان کرده‌اند و «اماکن و امکانات» و «ایمنی و امنیت» به عنوان یکی از هفت مقوله اصلی فرآیند فعالیت‌های بدنی بانوان جوان ایرانی در تحقیق اسدالهی و همکاران (۱۴۰۲) شناسایی شدند. سبا و رومان^۱ (۲۰۲۲) موانع محیطی مشارکت در ورزش را شامل کمبود تجهیزات و فضاهای ناکافی معرفی کرده که به طور قابل توجهی بر میزان مشارکت جوانان در ورزش‌های اوقات فراغت (به‌ویژه بر پاسخ دهندگان روستایی بیشتر از شهری) مؤثر بوده است.

---

۱. Saba, M., & Roman, S.

تحلیل **موانع قانونی** نشان می‌دهد که یکی از مشکلات اصلی در توسعه ورزش تفریحی زنان در ایران، کمبود حمایت قانونی و مقررات مناسب برای ترویج و حمایت از ورزش زنان است. این کمبود منجر به ایجاد فضایی شده که در آن زنان نمی‌توانند به‌طور کامل از حقوق ورزشی خود بهره‌مند شوند. وجود قوانین و مقررات محدودکننده و مانع‌ساز نیز باعث شده که زنان نتوانند به راحتی در فعالیت‌های ورزشی و تفریحی شرکت کنند. علاوه بر این، عدم اجرای مؤثر قوانین موجود که به حقوق ورزشی زنان مربوط می‌شود، یکی دیگر از موانع اصلی است. در برخی موارد، محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های قانونی برای شرکت زنان در برخی ورزش‌ها و فعالیت‌ها، فرصت‌های آنان را برای مشارکت در ورزش کاهش داده است. تضاد در قوانین مربوط به ترویج و حمایت از ورزش زنان نیز موجب ایجاد ابهام و عدم توسعه مؤثر در این حوزه شده است. کمبود قوانین و مقررات مرتبط با ایمنی و حقوق ورزش زنان و همچنین نبود قوانین محافظتی برای جلوگیری از تبعیض جنسیتی در زمینه ورزش و تفریح نیز از دیگر موانع مهم به شمار می‌روند. عدم ایجاد قوانین و مقررات منطقه‌ای و ملی جهت ترویج و حمایت از ورزش زنان، باعث شده تا بسیاری از تلاش‌ها برای بهبود وضعیت ورزش زنان بی‌ثمر بمانند. تحلیل عوامل قانونی نشان می‌دهد که برای توسعه ورزش تفریحی زنان در ایران، نیاز به بازنگری و بهبود قوانین و مقررات موجود است. تدوین قوانین حمایتی و تشویقی برای زنان و ایجاد مقرراتی که تضمین‌کننده حقوق ورزشی آنان باشد، می‌تواند به بهبود وضعیت ورزش زنان کمک کند. همچنین، اجرای مؤثر قوانین موجود و رفع تضادها و ابهامات قانونی در این زمینه ضروری است. ایجاد قوانین محافظتی برای جلوگیری از تبعیض جنسیتی و تدوین مقررات منطقه‌ای و ملی برای ترویج و حمایت از ورزش زنان، می‌تواند به افزایش مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی و تفریحی منجر شود. لزوم اجرای قوانین و مقررات محافظتی برای اطمینان از ایمنی و حقوق زنان ورزشکار هندی در تحقیق چندا و شیریواستاوا^۱ (۲۰۲۴) مورد تأکید قرار گرفت. در تحقیق نصرآبادی و همکاران (۱۴۰۳)، موانع قانونی و حقوقی ورزش زنان یکی از پنج حوزه شناسایی شده است. کارگر و همکاران (۱۴۰۱) در تحقیق خود وضع قوانین حمایتی و

---

۱. Chanda, S. & Shrivastava, D.

تشویقی را به‌عنوان یکی از عوامل تأثیرگذار سلامت‌محور بر نهادینه‌سازی ورزش در خانواده‌های ایرانی شناسایی کردند.

تحلیل **موانع رسانه‌ای** در توسعه ورزش تفریحی زنان در ایران نشان می‌دهد که رسانه‌ها نقش بسزایی در شکل‌دهی و ترویج فرهنگ ورزشی دارند، اما تأثیرات منفی آن‌ها بر تصویر ورزش زنان و ترویج فرهنگ ورزشی یکی از موانع اساسی است. نمایش بسیار محدود و کم‌ترویج ورزش‌های زنان در رسانه‌های معتبر و محبوب، باعث شده تا این فعالیت‌ها کمتر دیده و شناخته شوند. کمبود حضور و حمایت رسانه‌ای برای ترویج ورزش و تفریح بانوان نیز به نوبه خود مانعی جدی است. عدم توجه رسانه‌ها به داستان‌ها و دیدگاه‌های موفق زنان ورزشکار و ترویج این الگوها به جامعه، باعث کاهش انگیزه و الگوهای مثبت برای زنان و دختران جوان می‌شود. نمایش تنوع در ورزش‌ها و فعالیت‌های تفریحی زنان نیز بسیار محدود است و استفاده از تصاویر زنان بیشتر برای تجارت و تبلیغات و کمتر برای ترویج فعالیت‌های ورزشی و تفریحی، یکی دیگر از مشکلات اساسی است. توجه ضعیف به سیستم اطلاع‌رسانی مناسب و قوی در حوزه ورزش زنان و عدم توجه کافی رسانه ملی برای فرهنگ‌سازی عمومی، از دیگر موانع رسانه‌ای محسوب می‌شود. تعامل و ارتباط کم بین سازمان‌های ورزشی و رسانه نیز باعث شده تا اطلاعات و اخبار مرتبط با ورزش زنان به‌درستی منتقل نشود. علاوه‌براین، عدم توجه کافی به محتوای ورزشی مناسب در برنامه‌های کودک و نوجوان و کمبود برنامه‌های تحلیلی مختص ورزش زنان، نشان‌دهنده نیاز به بازنگری و بهبود رویکرد رسانه‌ها در این حوزه است. تحلیل عوامل رسانه‌ای نشان می‌دهد که برای توسعه ورزش تفریحی زنان در ایران، نیاز به افزایش توجه و حمایت رسانه‌ای از ورزش زنان است. رسانه‌ها باید با نمایش بیشتر و متنوع‌تر ورزش‌های زنان و ترویج داستان‌ها و دیدگاه‌های موفق زنان ورزشکار، انگیزه و الگوهای مثبت را به جامعه معرفی کنند. همچنین، ایجاد سیستم‌های اطلاع‌رسانی قوی و تعامل بیشتر بین سازمان‌های ورزشی و رسانه‌ها، می‌تواند به ارتقای فرهنگ ورزشی در جامعه کمک کند. برنامه‌های ورزشی مناسب برای کودکان و نوجوانان و برنامه‌های تحلیلی مختص ورزش زنان نیز باید در دستور کار رسانه‌ها قرار گیرد تا بتواند به توسعه و ترویج ورزش تفریحی زنان کمک کند. چارچوب‌های قانونی و قوانین ترویج برابری جنسیتی در رسانه‌های مختلف و مبارزه با

کلیشه‌های جنسیتی قادر است مشوقی بر میزان مشارکت زنان در ورزش‌های تفریحی باشد. نتایج تحقیق پیلار و همکاران^۱ (۲۰۱۹) مؤید آنست که رسانه‌های ورزشی با ارائه الگوهای مثبت از ورزشکاران، قادرند انگیزه لازم برای تغییر رفتار و افزایش فعالیت‌های بدنی در بین آحاد جامعه ایجاد کنند با وجود این تأثیرات مثبت، کمبود توجه رسانه‌ها به فرهنگ‌سازی ورزش و عدم حمایت کافی از فعالیت‌های ورزشی می‌تواند به کاهش مشارکت اجتماعی و سلامت عمومی جامعه منجر شود. در تحقیق جوانی و همکاران (۱۴۰۱) به نقش مؤثر رسانه در تضعیف اندیشه‌های حاکم مردسالارانه در ورزش اشاره شده است. در الگوی توسعه ورزش تفریحی زنان سعدتی فرد و همکاران (۱۴۰۰)، تبلیغات و رسانه به‌عنوان شاخصی از عوامل زمینه‌ای معرفی شده است.

تحقیق حاضر با هدف شناسایی موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ایران براساس مدل PESTLE+M، به تحلیل و بررسی هفت عامل کلیدی سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، تکنولوژیک، محیطی، قانونی و رسانه‌ای پرداخت. این پژوهش نشان داد که ۹۶ مضمون فرعی در این زمینه وجود دارد که به‌صورت چندبعدی بر مشارکت زنان در ورزش تفریحی تأثیر می‌گذارد. این مطالعه با استفاده از این مدل برای اولین بار دیدگاهی جامع از موانع ساختاری ورزش تفریحی زنان ارائه می‌دهد و راهکارهایی عملی و قابل اجرا برای ارتقای مشارکت زنان در این حوزه پیشنهاد می‌کند. توجه به این عوامل و راهکارها می‌تواند نقشی کلیدی در افزایش مشارکت زنان و ارتقای سلامت جسمانی و روانی آنان در جامعه ایفا کند. یافته‌ها حاکی از آن است که برخی عوامل، نظیر کمبود حمایت‌های سیاسی و قانونی، تضاد سیاستی، محدودیت‌های مالی، کلیشه‌های جنسیتی، کمبود زیرساخت‌های تکنولوژیک و محیطی و نقش محدود رسانه‌ها در ترویج ورزش زنان، مانع توسعه این حوزه می‌شوند.

با توجه به نتایج پژوهش حاضر و با هدف رفع موانع ساختاری موجود در ورزش تفریحی زنان ایران، پیشنهاد می‌شود رویکردی چندجانبه اتخاذ شود. در حوزه سیاست‌گذاری، تشکیل کارگروه‌های بین‌بخشی و مشارکت بیشتر زنان در تصمیم‌گیری می‌تواند به تدوین سیاست‌های حمایتی مؤثرتر منجر شود. در بخش اقتصادی، تخصیص بودجه‌های ویژه، جذب سرمایه‌گذاران خصوصی و کاهش هزینه‌های دسترسی به امکانات ورزشی، نقش

---

۱. Pilar, P.-M., et al.

مهمی در توسعه زیرساخت‌های ورزشی ایفا می‌کند. همچنین، طراحی برنامه‌های آموزشی برای کاهش کلیشه‌های جنسیتی و تقویت حمایت خانوادگی و اجتماعی در سطح جامعه، از اهمیت بالایی برخوردار است. در حوزه فناوری، توسعه زیرساخت‌های دیجیتال و ارائه آموزش‌های مرتبط با فناوری‌های ورزشی می‌تواند به افزایش مشارکت زنان در ورزش منجر شود. علاوه بر این، ایجاد فضاهای ورزشی استاندارد و ایمن و توجه به نیازهای اقلیمی مختلف، از جمله اقدامات ضروری در حوزه محیطی است. در بعد قانونی، تدوین و اجرای قوانین حمایتی جدید با تمرکز بر برابری جنسیتی، می‌تواند به تضمین حقوق زنان ورزشکار کمک کند. نهایتاً، افزایش نمایش ورزش‌های زنان، معرفی الگوهای موفق و تقویت اطلاع‌رسانی در حوزه رسانه‌ای، می‌تواند به تغییر نگرش جامعه نسبت به ورزش زنان و افزایش انگیزه برای مشارکت در این فعالیت کمک کند.

تعارض منافع

تعارض منافع وجود ندارد.

سپاسگزاری

بدینوسیله از تمامی شرکت‌کنندگان، کارشناسان و مؤسساتی که در انجام این تحقیق همکاری و مساعدت نمودند، صمیمانه سپاسگزاری می‌شود. همچنین از مشاوران دانشگاهی، متخصصان ورزشی و سیاست‌گذارانی که با ارائه بینش‌ها و بازخوردهای ارزشمند خود در طول مطالعه، ما را یاری نمودند، قدردانی ویژه می‌نمایم. در اینجا لازم است از داوران محترم نیز به خاطر ارائه نظرهای سازنده و علمی که در بهبود کیفیت مقاله مؤثر بود، تشکر کنیم.

ORCID

Elahe Saadatifard <https://orcid.org/0009-0000-2736-948X>

Elham Fasanghari <https://orcid.org/0009-0004-7310-2451>

منابع

آجورلو، فاطمه، قدیمی، بهرام، محمد کاظمی، رضا و آزادفدا، شیوا. (۱۴۰۰). طراحی مدل جایگاه ورزش بانوان در بهبود شاخص‌های توسعه‌یافتگی در ایران. *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، ۵۳(۲۰)، ۱۵۹-۱۷۴. <https://doi.org/10.22034/ssys.2021.461>

اسداله‌ی، آمنه، سجادی هزاوه، حمید، نیک‌آیین، زینت و زارعی، علی. (۱۴۰۲). طراحی مدل فعالیتهای بدنی زنان جوان ایرانی. *نشریه مدیریت ورزشی*، ۱۵(۱)، ۱۴۵-۱۶۱. doi: [10.22059/jsm.2021.313431.2616](https://doi.org/10.22059/jsm.2021.313431.2616)

اسکندر نژاد، مهتا، ابراهیمی، صفیه و حسین‌زاده، زهرا. (۱۴۰۰). موانع پیش‌روی ورزش زنان در استان آذربایجان شرقی. *فصلنامه علمی کارافن*، ۱۸(۲)، ۲۵۱-۲۶۹. doi: [10.48301/kssa.2021.131197](https://doi.org/10.48301/kssa.2021.131197)

بابایی زارچ، قاسم و صالحی، حمید. (۱۳۹۹). بررسی موانع انگیزشی ورزش کودکان و نوجوانان: یک پژوهش کیفی. *پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی*، ۱۰(۲۰)، ۶۳-۷۹. <http://jrsm.khu.ac.ir/article-1-2560-fa.html>

جوانی، وجیهه، آقاجانی، فرشته و عالمی، مینا. (۱۴۰۱). تأثیر رسانه‌ها بر کلیشه‌های جنسیتی در ورزش زنان. *زن در فرهنگ و هنر*، ۱۴(۱)، ۵۷-۷۲. doi: [10.22059/jwica.2022.332840.1701](https://doi.org/10.22059/jwica.2022.332840.1701)

سعادت‌فرد، الهه، جوادی‌پور، محمد، هنری، حبیب، صفاری، مرجان و زارعیان، حسین. (۱۴۰۰). الگوی توسعه ورزش تفریحی زنان در ایران. *پژوهش در ورزش تربیتی*، ۹(۲۲)، ۱۸۷-۲۱۶. doi: [10.22089/res.2019.6565.1565](https://doi.org/10.22089/res.2019.6565.1565)

سعادت‌فرد، الهه و فسقوری، الهام. (۱۴۰۳). تحلیل عوامل مؤثر بر توسعه ورزش تفریحی زنان ایران با استفاده از تکنیک دیمتل. *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان*، ۲۳(۶۳)، ۴۷۹-۵۰۲. doi: [10.22034/ssys.2022.2127.2517](https://doi.org/10.22034/ssys.2022.2127.2517)

سلیمی، مهدی، مصلحی، لیلا و لباف، امیرحسین. (۱۴۰۰). طراحی مدل موانع فرهنگی مشارکت زنان در فعالیتهای ورزشی اوقات فراغت در مراکز تفریحی ورزشی. *مطالعات جامعه‌شناختی در ورزش*، ۱(۱)، ۱۰۰۴-۱۹۴۹۷۲۶. doi: [10.30486/4s.2022.1949726.1004](https://doi.org/10.30486/4s.2022.1949726.1004)

کارگر شریف‌آباد، ابوالفضل، نظری، رسول و سلیمی، مهدی. (۱۴۰۱). تبیین عوامل تأثیرگذار سلامت‌محور بر نهاده‌سازی ورزش در خانواده‌های ایرانی. *طلوع بهداشت*، ۴۳(۱)، ۲۱-۵۶. <http://tbj.ssu.ac.ir/article-1-3321-fa.html>

غلامپور گالشکلامی، حامد، میرزایی، خلیل، قدیمی، بهرام و علیپور درویشی، زهرا. (۱۳۹۹). عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر تمایل جوانان به ورزش همگانی (با تأکید بر زنان). *فصلنامه زن و جامعه*، ۱۱(۴۱)، ۱۵۱-۱۷۶. <https://sid.ir/paper/999673/en>

- فراهانی، اکرم، شاه‌منصوری، عزت‌اله و مندعلی‌زاده، زینب. (۱۳۹۹). تحلیل و اولویت‌بندی موانع حضور زنان به‌عنوان تماشاگر در ورزشگاه‌های فوتبال ایران. *مطالعات مدیریت ورزشی*، ۱۲(۶۱)، ۱۴۷-۱۷۰. <https://doi.org/10.22089/smrj.2019.7266.2541>
- فریدنیا، حسین، سفیدگر، ایلا، باقری راغب، قدرت‌اله و صابری، علی. (۲۰۲۴). تأثیر تمرینات ورزشی آمیخته به گیمیفیکیشن بر افزایش انگیزه شرکت در کلاس‌های ورزشی (مورد مطالعه کارکنان کتابخانه‌های عمومی استان تهران). *کتابداری و اطلاع‌رسانی*، ۲۶(۴)، ۲۵۹-۲۸۰. [10.30481/lis.2023.428807.2124](https://doi.org/10.30481/lis.2023.428807.2124)
- محمدزاده، رضا، علیدوست قهفرخی، ابراهیم و جلالی فراهانی، مجید. (۱۳۹۹). اولویت‌بندی عوامل بازدارنده مشارکت در ورزش همگانی به «روش پرامیتی». *فصلنامه مدیریت ارتقای سلامت*، ۲۰(۱)، ۱-۱۱. URL: <http://jhpm.ir/article-1-1193-en.html>
- مرادی کمره، مهناز، حمیدی، مهرزاد، جلالی فراهانی، مجید و سجادی، سیدنصراله. (۱۴۰۰). طراحی مدل انگیزه مشارکت ورزشی زنان براساس الگوی سه شاخگی. *پژوهش‌های فیزیولوژی و مدیریت در ورزش*، ۱۳(۳)، ۸۹-۱۰۳. [20.1001.1.1735.5354.1400.13.3.6.1.677](https://doi.org/10.1001.1.1735.5354.1400.13.3.6.1.677)
- موفق، مرضیه، نظری، رسول و شهریاری، ناصر. (۱۴۰۱). تبیین ابعاد سقف شیشه‌ای فراوری مدیریت بانوان در ورزش (رویکرد کیفی: فراترکیب). *زن در توسعه و سیاست*، ۲۰(۱)، ۱۳۰-۱۰۹. doi: [10.22059/jwdp.2021.331070.1008086](https://doi.org/10.22059/jwdp.2021.331070.1008086)
- نصرآبادی، بهاره، رضوانی‌نژاد، رحیم و نقی‌پور گیوی، بهنام. (۱۴۰۳). تحلیل روابط و راهکارهای مرتبط با موانع حقوقی ورزش زنان. *مطالعات مدیریت ورزشی*، ۱۶(۸۸)، ۶۵-۸۶. <https://doi.org/10.22089/smrj.2023.15005.3884>
- نوروزی، علی، ملکی، امیر، پارسامهر، مهربان و قاسمی، حمید. (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین پایگاه اقتصادی-اجتماعی با نوع و میزان مشارکت ورزشی (مورد مطالعه: زنان استان ایلام). *توسعه اجتماعی*، ۱۳(۱)، ۱۱۹-۱۴۸. doi: [10.22055/qjdsd.2018.14016](https://doi.org/10.22055/qjdsd.2018.14016)

References

- Aggarwal, R. (2017). Health consequences of physical inactivity in women. *MOJ Womens Health*, 4(4), 105-107. DOI:10.15406/mojwh.2017.04.00095.
- Ajorlou, F., Ghadimi, B., Mohammad Kazemi, R. & Azad Fada, S. (2021). A model of the position of women in sports to improve development indicators in Iran. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 20(53), 159-174. <https://www.magiran.com/p2330855>. [In Persian].
- Alrabiei, A.D. (2024). The cultural and social role of women's sports in achieving sustainable development goals for community members.

- Stardom Scientific Journals of Educational and Psychological Studies*, 2, 1-44. doi:10.70170/SjEpS769512.
- Anaza, E. & McDowell, J. (2013). An investigation of constraints restricting urban Nigerian women from participating in recreational sport activities. *Journal of Leisure Research*, 45(3), 324-344. doi:10.18666/jlr-2013-v45-i3-3154.
- Asadolahi, A., Sadjadi Hezaveh, H., Nikaeen, Z. & Zarei, A. (2023). Designing a model of physical activities of iranian young women. *Journal of sports management*, 15(1), 161-145. doi: 10.22059/jsm.2021.313431.2616. [In Persian].
- Asghar, A., Batool, H. & Arsh, S. (2024). Socio-economic factors affecting women's participation in sports activities in Lahore. *Bulletin of Business and Economics (BBE)*, 13(1), 246-255. DOI: <https://doi.org/10.61506/01.00187>.
- Aslam, M., Siddiqui, A., Sandeep, G. & Madhu, S. (2018). High prevalence of obesity among nursing personnel working in tertiary care hospital. *Diabetes & Metabolic Syndrome: Clinical Research & Reviews*, 12(3), 313-316. DOI: 10.1016/j.dsx.2017.12.014.
- Atwood, J.D., Schaefer-Schiumpo, K. & Russo, A. (2023). Family relationships and children's sports: therapeutic considerations. *The Family Journal*, 31(1), 121-127. DOI:10.1177/10664807221124132.
- Ávalos-Ramos, M.A., Vidaci, A., Pascual-Galiano, M.T. & Vega-Ramírez, L. (2024). Factors influencing physical activity and sports practice among young people by gender: challenges and barriers. *Education Sciences*, 14(9), 967. <https://doi.org/10.3390/educsci14090967>.
- Babaei Zarch, G. & Salehi, H. (2020). Examining the motivational barriers to youth sport: a qualitative study. *Research in Sport Management and Motor Behavior*, 10(20), 63-79. Doi:10.29252/JRSM.10.20.63 [In Persian]
- Islamic Council Research Center (2003). System of comprehensive development of physical training and exercise for teenagers. Tehran: <https://rc.majlis.ir/fa/law/show/125072>.
- Chanda, S. & Shrivastava, D. (2024). Championing equality and inclusivity: Leveraging the principles of TEFU Article 165 to forge a bias-free society in Indian sports. *ShodhKosh Journal of Visual and Performing Arts*, 5(5), 641-649. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=en&user=IwEyRkAAAAAJ&citation_for_view=IwEyRkAAAAAJ:j3f4tGmQtD8C
- Charway, D. & Strandbu, Å. (2024). Participation of girls and women in community sport in Ghana: Cultural and structural barriers. *International Review for the Sociology of Sport*, 59(4), 559-578. <https://doi.org/10.1177/10126902231214955>.
- Cho, M.-S. & Kim, J.-Y. (2019). A study of factors affecting the physical activity of youth: Analysis of data from the 13th youth health behavior

- [online survey in 2017. *Journal of Exercise Rehabilitation*, 15\(1\), 8. doi: 10.12965/jer.1836616.308.](#)
- [Christodoulou, A. & Cullinane, K. \(2019\). Identifying the main opportunities and challenges from the implementation of a port energy management system: A SWOT/PESTLE analysis. *Sustainability*, 11\(21\), 6046. <https://doi.org/10.3390/su11216046>.](#)
- [Dallinga, J., Janssen, M., Van Der Werf, J., Walravens, R., Vos, S. & Deutekom, M. \(2018\). Analysis of the features important for the effectiveness of physical activity-related apps for recreational sports: Expert panel approach. *JMIR mHealth and uHealth*, 6\(6\), e143. DOI: 10.2196/mhealth.9459.](#)
- [Das, D., Kumar, P., Dixit, A. & Vivek. \(2023\). The missing gender: examining the barriers to women's participation in sports in india. *Business Perspectives and Research*, 13\(4\), 575-594. <https://doi.org/10.1177/22785337221148557>.](#)
- [Dhiman, B. \(2023\). *Enhancing positivity in mass media for nation building: a critical review*. MISC. p. 16. <https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:0168-ssoar-87496-8>.](#)
- [Eime, R.M., Charity, M.J., Harvey, J.T. & Payne, W.R. \(2015\). Participation in sport and physical activity: associations with socio-economic status and geographical remoteness. *BMC Public Health*, 15, 1-12. <https://doi.org/10.1186/s12889-015-1796-0>.](#)
- [El Gilany, A.-H., Badawi, K., El Khawaga, G. & Awadalla, N. \(2011\). Physical activity profile of students in Mansoura University, Egypt. *EMHJ-Eastern Mediterranean Health Journal*, 17\(8\), 694-702, 2011. PMID: 21977573.](#)
- [Eskandarnejad, M., Ebrahimi, S. & Hoseinzadeh, Z. \(2021\). Obstacles to progress in women's sports in east azerbaijan province. *Karafan Journal*, 18\(2\), 251-269. doi:10.48301/kssa.2021.131197. \[In Persian\].](#)
- [Farahani, A., Shah Mansouri, E. & Mondalizadeh, Z. \(2020\). Analysis and prioritizing the barriers of presence of women as spectators in football stadiums in Iran. *Sports Management Studies*, 12\(61\), 147-170. doi:10.22089/smrj.2019.7266.2541. \[In Persian\].](#)
- [Faridniya, H., Sefidgar, A., Bagheri Ragheb, G. & Saberi, A. \(2024\). The impact of gamified exercise activities on increasing motivation for participation in sports classes: a case study of public library staff in tehran province. *Librarianship and Information*, 26\(4\), 259-280. \[In Persian\].](#)
- [Farzaneh, S., Ezabadi, R.R., Rad, S.S.K., Marandi, P.K. & Ranawat, V. \(2021\). Identifying barriers to women's participation in sports activities in both urban and rural communities. *International Journal of Human Movement and Sports Sciences*, 9\(3\), 536-542. DOI: 10.13189/saj.2021.090320.](#)
- [Gholampourgaleshkolami, H., Mirzaeei, K., Ghadimi, B. & Alipour Darvishi, Z. \(2020\). Social and cultural factors affecting on youth tendency to public sport \(with an emphasis on women\). *Women and Society*](#)

- Quarterly, 11(41), 151-176. Doi: 20.1001.1.20088566.1399.11.41.7.1 [In Persian].
- He, Y., Su, G., Wang, L. & Qian, H. (2024). Girls play basketball too? A study of the mechanisms of traditional social gender consciousness on female participation in contact leisure sports. *Frontiers in Psychology*, 1-12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1454003>.
- Jackson, E.L. & Scott, D. (2005). *Constraints to leisure* (p. 26). (Ed.). State College, PA: Venture Publishing.
- Jackson, E.L. & Henderson, K.A. (1995). Gender- based analysis of leisure constraints. *Leisure Sciences*, 17(1), 31-51. <https://doi.org/10.1080/01490409509513241>.
- Jackson, E.L. & Searle, M.S. (1985). Recreation non-participation and barriers to participation: Concepts, and models. *Loisir et Societe/Society and Leisure*, 8(2), 693-707. 10.1080/07053436.1985.10715236.
- Javani, V., Aghajani, F. & Alemi, M. (2022). The impact of media on gender stereotypes in women's sports. *Journal of Woman in Culture and Arts*, 14(1), 57-72. Doi: 2059/jwica.2022.332840.1701 [In Persian]
- Jin, P., Young, L.J. & Eunah, J. (2022). Sustainable development strategy of women's football: in-depth analysis of policy, institutional system, and structure of women's football in South Korea. *International Journal of Human Movement Science*, 16(1), 1-18. Doi:10.1177/0193723511434328.
- Kargar Sharifabad, A., Nazari, R. & Salimi, M. (2022). Explanation of health-oriented influencing factors on the institutionalization of sports in Iranian families. *The Dawn of Yazd Health*, 21(1), 43-56. <http://tbj.ssu.ac.ir/article-1-3321-fa.html> URL: [In Persian]
- Knoester, C. & Fields, V.T. (2020). Mother-child engagement in sports and outdoor activities: Intensive mothering, purposive leisure, and implications for health and relationship closeness. *International Review for the Sociology of Sport*, 55(7), 933-952. Doi:10.1177/1012690219855916.
- Martindale, R. (2020). The institution of sport: female athletes, media representation and the social construction of a dual gender identity. Concordia university. <https://spectrum.library.concordia.ca/id/eprint/986617/>
- Mohammadzade, R., Alidoust Ghahfarrokhi, E. & Jalali Farahani, M. (2021). Prioritization of barriers to participation in public sports by "promethee technique". *Journal of Health Promotion Management*, 10(1), 1-11. URL: <http://jhpm.ir/article-1-1193-en.html>. [In Persian]
- Moradikamareh, M., Hamidi, M., Jalali Farahani, M. & Sadjadi, S.N. (2021). Designing a model of women's sports participation motivation based on three-part pattern. *Sport Physiology & Management Investigations*, 13(3), 89-103. 20.1001.1.1735.5354.1400.13.3.6.1.677. [In Persian]
- Movafagh, M., Nazari, R. & Shahriary, N. (2022). Explaining the dimensions of glass ceiling over women's management in sports (qualitative

- approach: meta synthesis). *Woman in Development & Politics*, 20(1), 109-130. Doi:10.22059/jwdp.2021.331070.1008086. [In Persian]
- Mull, R.F., Bayless, K.G. & Jamieson, L.M. (2005). *Recreational sport management* (4th ed.).
- Nasrabadi, B., Ramezani Nezhad, R. & Naghipour Givi, B. (2023). The analyze of relationships and solutions related to legal obstacles in women's sports. *Sport Management Studies*, -. Doi:10.22089/smrj.2023.15005.3884. [In Persian]
- Norouzi, A., Maleki, A., Parsamehr, M. & Ghasemi, H. (2018). The relationship between socio-economic status and type and degree of sport participation (case study: women in Ilam). *Social Development*, 13(1), 119-148. Doi:10.22055/qjsd.2018.14016. [In Persian]
- Numanoğlu, E. (2021). The effects of physical activity mobile application usage on physical activity level, perceived health and exercise motivation in recreational athletes. Middle East Technical University.
- Pilar, P.-M., Rafael, M.-C., Félix, Z.-O. & Gabriel, G.-V. (2019). Impact of sports mass media on the behavior and health of society. A systematic review. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 16(3), 486. <https://doi.org/10.3390/ijerph16030486>.
- Poonam, P. & Sharma, C. (2024). Empowering women for sustainable development:(analysis of policies and practices in developing nations). *International Journal of Advanced Research in Commerce, Management & Social Science*, 7(3), 113-118. <https://inspirajournals.com/uploads/Issues/1661384814.pdf>.
- Putra, C.A., Permadi, A.S. & Setiawan, M.A. (2024). Information technology innovation in sports learning: understanding global trends and challenges. Retos: nuevas tendencias en educación física. *Deporte Y Recreación*, 58, 844-854. <http://revistaretos.org/index.php/retos/article/view/106485/79227>
- Ramadhan, M.G., Paramitha, S.T., Ma'mun, A. & Saputra, Y.M. (2022). Analysis of sports policy on the scope of recreational sports in development through sports. Paper presented at the 5th International Conference on Sport Science and Health (icssh 2021).
- Rivadeh, F., Ghare, M.A., Torghabe, E.K. & Kardavani, R. (1402). Presenting a model and explaining the solutions for popularizing women's sports, from the perspective of sports science professors and female employees in Mashhad (In Persian). *Women and Family Studies*, 60(16), 245-270. doi:10.30495/jwsf.2022.1951435.1653
- Ross, C. & Gray, H.J. (2010). *Recreational sport management introduction to recreation and leisure* (second edition ed.): human Kinetics.
- Rowe, D. & Silva, K.K.P. (2023). Women's sport and media: a call to critical arms. *Feminist Media Studies*, 23(2), 729-733. doi:10.1080/14680777.2023.2201663
- Saadatifard, E. & Fasanghari, E. (2022). Analysis of factors affecting the development of iranian women's recreational sports using dematel

- technique. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 23(63), 479-502. <https://doi.org/10.22034/ssys.2022.2127.2517>. [In Persian]
- Saadatifard, E., Javadipour, M., Honari, H., Saffari, M. & Zareian, H. (2021). The pattern of women's recreational sports in iran. *Research on Educational Sport*, 9(22), 187-216. Doi:10.22089/res.2019.6565.1565. [In Persian]
- Saba, M. & Roman, S. (2022). Barriers to participation in leisure sports: the comparative analysis between rural and urban youth. *Journal of Social Sciences Development*, 1(2), 162-177. DOI: <https://doi.org/10.53664/JSSD/01-02-2022-06-162-177>.
- Salimi, M., Moslehi, L. & Labbaf, A.H. (2022). Designing a model of cultural barriers for women's participation in leisure sports activities in sports recreation centers. *Sociological Studies in Sport*, 1(1), 30-45. doi:10.30486/4s.2022.1949726.1004. [In Persian]
- Schmalz, D.L., Kerstetter, D.L. & Anderson, D.M. (2008). Stigma consciousness as a predictor of children's participation in recreational vs. competitive sports. *Journal of Sport Behavior*, 31(3), 276-297. <https://www.researchgate.net/publication/264860993> Stigma Consciousness as a Predictor of Children's Participation in Recreational vs Competitive Sports
- Singh, S., Muttreja, P., Chowdhary, D.N. & Kalaan, M.K. (2022). *Relevance of social and behavior change and communications in the media on covid-19 response. In health dimensions of covid-19 in india and beyond*, 309-315: springer nature singapore singapore. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-981-16-7385-6_17.
- Wulandari, R.A. (2023). Pengaruh penggunaan media sosial dan pola asuh orang tua terhadap sikap sosial siswa. *Dinamika Sosial: Journal Pendidikan Ilmu Pengetahuan Sosial*, 2(3), 312-322. DOI: <https://doi.org/10.18860/dsjpips.v2i3.3453>.